বিকৃত কৰি সংস্কৃতি মানৱৰ
জয়-গান গাই আদিম বৰ্ব্বৰৰ,
স্বাৰ্থ-বলিয়া দলে
মানুহক দহি-পিহি খাবলৈ
চলে-বলে কৌশলে
গৌৰৱ কৰি আসুৰী দৰ্শনৰ
মিলালে অথন্তৰ।
বিজ্ঞানীয়ে মন্ত্ৰ মাতিছে
জাগিছে যন্ত্ৰ জড়চেতনা পাই
কোটি বছৰৰ ভোক গুচাবলে'
ল'ৰা-ছোৱালীৰো কলিজা দুফালি
অজানৰ তেজ খায়।
অন্ধৰ মহামাৰ—
আনক মাৰোঁতে
আপোনাকে মাৰি
কৰি দিয়ে ছাৰখাৰ
ধেমালি বলিয়াৰ।
এফালে শোষক দলে
সজ্জিত হৈ জড়-বিজ্ঞানৰ
অস্ত্ৰে সদল-বলে
পৃথিৱীৰ যত নিষ্পেষিতক
চিৰদাস কৰিবলে'
ভাগ ভাগ কৰি পৃথিৱীখনকে
প্ৰতিদ্বন্দী আন শোষকৰ স'তে
মৰযুঁজ যুঁজে
আকাশে আকাশে
সাগৰে-নগৰে

পৰ্ব্বতে-ভৈয়ামে
জলে-থলে নভস্থলে।

আৰু আনফালে যত দলিতৰ
অশ্রুত উঠে ভাহি
অভিনৱ এক ন-সপোনৰ
ন-জীৱনৰ ছবি।

সেই ছবিত জ্বলিল নবীন দিনৰ নতুন গোসাঁনীজনা
মুখত আছিল আগেয়ে নেদেখা
আলোকৰ এক নিচিনা বৰণ সনা।

সেই ওঁঠৰ কম্পনৰ জাগিলে নতুন সুৰ
ইন্দ্ৰধনুৰ সাতবৰণীয়া জুই-আঙনিৰে পূৰ।
দলিত জনৰ হৃদয়ে হৃদয়ে তুলিলে প্ৰতিধ্বনি
জনতাৰ দলে পালে
আজি নৱ শক্তি পৰশমণি।

দেশে দেশে জাগে
প্ৰদেশে প্ৰদেশে
পৃথিৱীৰ ঘৰে ঘৰে
শোষকৰ গতিৰোধ কৰিবলে'
দাসৰ শিকলি ছিঙি পেলাবলে'
দুষ্কৃতি নাশি
আসুৰীয় অভিযান
কৰিবলৈ থানবান,
মৃত্যু নিশ্চয়তাৰে জাগে—
প্ৰচণ্ড আলোড়নে
জনতাৰ নৱ-জাগৰিত মহাপ্ৰাণ,

গাই মানৱ-মুক্তিৰ গান
ৰূপ লৈ আহে নতুন দিনৰ সংস্কৃতি সুমহান।
পৃথিৱীৰ পুণ্য-প্ৰতিভা যঁতৰ
আকৌ মুখত হাঁহি,
পাশৱিকতাৰ আসুৰীয়তাৰ
মহাকোলাহল জিনি
বাজিল যেতিয়া নৱ-আলোকৰ বজ্ৰসুৰদি বাঁহী;
বুজিলে মনতে
তিমিৰ বিনাশি
নামে আলোকৰ ধল,
মানুহৰ মহা-মহত্বৰ জয় হ'বই লাগিব—
মানুহৰ অত যুগৰ সাধনা
মানুহৰ এই আলোক-বন্দনা
সুন্দৰৰ এই চিৰসাধনা
হব হব সফল,
ব'ল জনতা
গচকি হীনতা
দীনতা
ভীৰুতা
ব'ল আগবাঢ়ি ব'ল।
ভৱিষ্যৰ সৌ কোলাত জিলিকে
মহাজনতাৰ
মহাজীৱনৰ
মহামঙ্গলৰ
মহাসৌন্দৰ্য্যৰ
পোহৰ বিলোৱা
সোণতো শুৱনি দ'ল,

অৰুণ পথৰ
অৰুণ পৃথিৱী
ব'ল আগুৱাই ব'ল।
এই ভাৰতত
আগেয়ে এদিন য'ত
মানুহৰ এক মহাসভ্যতাই
গঢ়িছিলে জগতত
জীৱনৰ এক প্ৰকাশ আলোকময়
ঘোষি মানৱৰ মহামহত্বৰ জয়।
সেই ভাৰতেই পাহৰি আলোকমন্ত্ৰ
কালৰ সোঁতত সাৱটিলে গৈ উৎকট্ স্বাৰ্থতন্ত্ৰ!
তপোবনে বনে নিচুকি কান্দিলে—
সাম্যৰ সংস্কৃতি
ভাৰতবৰ্ষৰ মহাজীৱনৰ ঘটিলে বিকৃতি।
সাম্য-শান্তি প্ৰচাৰ কৰোঁতা আলোক-যাত্ৰীদলে
অহং ভাৱত উন্মত্ হৈ
ধন-সোণ লৈ বলিয়াবতিয়া
মানুহৰ মোল বাহানিত থাপি
তমসত বুৰ গ'লে।
মহাসংস্কৃতি ভ্ৰষ্ট ভাৰতে
হীনবীৰ্য্য হ'ল—
আপোন সংহতি নিজে ভাঙিছিঙি
পৰপদানত—অৱনত হৈ ৰ'ল।
তাৰ পিছে
তাৰ পিছে
আন্ধাৰেৰে ভৰপূৰ—
মাৰ গ'ল দিশে দিশে ভাৰতৰ
জীৱনৰ মহীয়ান সুৰ।

যুগযুগান্ত আহি গুচি যায়
জগতত ভাৰতত চিনচাব নাই।
বিশ্বসভাত ঠাই নাই ভাৰতৰ
অৱনত ভাৰতে উচুপি উচুপি কান্দে
বোজা বৈ মহাপতনৰ।
এনেতে আহিল ধ্বনি
আন্ধাৰৰ বুকু ফালি
পৃথিৱী কঁপাই—
অমৰ আতমা ভাৰতৰ
মৰা নাই, মৰা নাই, মৰা নাই
হ'ব ভাৰতৰ মহান অভ্যুদয়,
নৱ-আলোকৰ গাণ্ডীৱ লৈ
কৰিব পৃথিৱী জয়।
সেই মহাআলোকৰ বাণী লৈ জাগে
এক, মহাসন্ন্যাসী ত্যাগী
জ্যোতি-শঙ্খৰ বজ্ৰধ্বনিয়ে
কঁপালে ধৰিত্ৰী
ভাৰতৰ গ'ল মৰটোপনি ভাগি
উঠে নৱভাৰতৰ নবীন শক্তি জাগি।
কৌপিনধাৰী মোহন গান্ধী—
বৈশ্বানৰৰূপী অভিনৱ বুদ্ধ
সহিংস অস্ত্ৰেৰে
নোৱাৰিলে
নোৱাৰিলে
কৰিব ৰুদ্ধ।

তামোলবাৰী চাহবাগিছা
১৬।৩।৪৮

(অসমাপ্ত)

লুইতৰ পাৰৰ অগ্নিসুৰ

তৃতীয় তৰঙ্গ

নতুন অৰুণমানিৰ গান

পোহৰ ধুনীয়া আই
চিৰসেউজীয়া মাই!
সুজলা-সুফলা শস্যশ্যামলা
ওপজা তীৰ্থ ঠাই।
জেউতিৰ ধাৰে নিজৰা নামিছে
নৱজীৱনৰ ধল,
নোৱাই-ধুৱাই তোক জিলিকাই
উজ্বলিছে জলমল্।
তয়ে মোৰ শক্তি
তয়ে মোৰ ভক্তি
তয়ে মোৰ মুক্তি
সুঁৱৰি তোৰেই মুখ,
জীৱনৰ যুঁজ জিনি
আগবাঢ়ি যাম,
বুকুৰ তেজেৰে মোৰ
দীপালী জ্বলাম,
জনমে জনমে
তোৰ কোলাতেই
নতুন জীৱন পাম।
ভালপাওঁ মই বৰ ভালপাওঁ
তোৰ মান শুৱনি নাই,
পোহৰ ধুনীয়া আই
চিৰসেউজীয়া মাই।

পুৱাই পুৱাই আই
নৱজীৱনৰ বৰগীত গাই গাই
শিতানলৈ আহি
কপালত মোৰ শতবাৰ চুমা খাই
তোৰ পূজালৈকে চাকি জ্বলাবলৈ
টোপনিৰ পৰা দিব জগাই,
পোহৰ-ধুনীয়া আই মোৰ চেনেহী
চিৰসেউজীয়া মাই।

আই!
তোৰ মই অকমানি
তোৰ মই চকুমণি
তোৰ মই গৰ্ব্বৰ
নতুন দিনৰ ল'ৰা
নতুনৰ সত্য,
তোৰ চোতালতে আই
নতুনৰ গীত গাই
নতুনৰ তাল-খোল
বজাই বজাই
পৃথিৱীকে ৰজনজনাই
দেখুৱাম, দেখুৱাম
নতুন দিনৰ জনজীৱনৰ নৃত্য
মই নতুন দিনৰ ল'ৰা
নতুনৰ সত্য।

আধাফুটা মাতেৰে
গীত গাম ঠুনুকঠানাকু,

কুমলীয়া ভৰিটিত
অকণি জুনুকা পিন্ধি
নাচি যাম ধিনিক্‌ধানাক্।

ন-ধুনীয়া আঙুলিৰে
বিজুলী চমক মাৰি
মুদ্ৰাৰে দেখুৱাম নতুনৰ ইঙ্গিত,
পুৰণিক ভাঙিবলে'
নতুনক গঢ়িবলে'
চমকে চমকে মই
বৈ যাম
কৈ যাম
কুমলীয়া গাটিৰ
তাণ্ডৱ ভঙ্গীত।

তাৰ পিছে তোৰ স'তে
পৃথিৱীৰ ফুলনিলে'
ফুৰিবলে' যাম,
ভাগৰ লাগিলে আই
কোলালৈয়ে নিবি মোক
বুঢ়ীআই পৃথিৱীৰে
উমলিজামলি মই
নতুন দিনৰ ন বৰগীত গাম,
বুঢ়ীআইৰ জোলোঙাৰ
নতুন পুতলাবোৰ
আই তোৰ মোনাত সুমাম।

তাৰ পিছে নিশা হ'লে
টোপনি আহিলে মোৰ

বুকুৰ মাজত তই
সুমুৱাই লবি,
নিচুকাই নাম গাই
আকাশৰ ওপৰৰ
বেলিটোকে সিপাৰৰ
নেদেখা দেশৰ মোক
সাধুকথা কবি।
গাই থাকোঁতেই তই
নিচুকনি নাম,
আই মই, আই মই
টোপনি যাম।

ছিলং
৪-১-৪৮

অকণমানি ল'ৰা

অকণমানি ল'ৰা—
থিয়দঙা দিব খোজোঁতেই
থুপুকথাপাক পৰা।
কোনোমতে অকাইপকাই
এখোজ-দুখোজ যায়
চিংভলঙা খায়,
খোজকাঢ়িব নৌ পাৰোঁতেই
লৰ দিবলৈ চায়।
কান্দে ৰাতি পৰে পৰে
দুদ্ নাপাই চিঞৰ ধৰে
হুঁহা-কন্দা দুটা কথা
এতিয়া মাথোন জানে,
মুখৰ এটাও মাত ফুটা নাই
কল্‌কলায় পাৰেমানে।
নতুন কিবা পালে
নিয়ে মুখৰ ফালে
মুখ কোনখিনিত
হিচাপ নেপাই
নাকৰ বিন্ধাত গোজে,
উৰি যোৱা ঘৰচিৰিকা
থাপ মাৰিব খোজে।

অক'মান ল'ৰা

আকাশী ঘৰত থাকে
ঈশ্বৰৰ ল'ৰা
জোন-বেলি-তৰা,
আমাৰ ঘৰত মই
হুষ্টালি কৰা
দেউতাৰ ল'ৰা।

বেলি কৰে জিক্‌মিক্
জোনবায়ে চিক্‌মিক্
তৰাবোৰে টিমিক টিমিক
মই নাচো ধিনিক্ ধিনিক্ ;
ঝিং ধিন্ ধিনিক্
খিং ধিন্ ধিনিক্
খিতা ধিনা ধিন্দাও
নিত্ তাও
খিং ধিন্ ধিনিক্
ঝিং ধিন্ ধিনিক্,
ভনীটীয়ে লগতে
জুমুকা পিন্ধি নাচে
ৰিণিক্ ৰিণিক্ ঝিন্
জিনিক্ জিনিক্
দেউতাই মায়োয়ে হাঁহে খিক্ খিক্ খিক্।

ভাল ভাল লেখা থকা
ৰঙা-বগা বাঘ আঁকা
বাংকৰা-বিংকৰা
কিবা আঁকাবঁকা
কিতাপ কেখন মই মেলি মেলি যাওঁ;
চাই চাই হৈ গলে
চেৰেক্ চেৰেক্কৈ
পাতবোৰ
ফালি ফালি
মুখত সুমাওঁ।
পাওঁ বৰ ৰং
মায়ে কিন্তু নিলে কাঢ়ি
হাত-ভৰি মাৰি মাৰি
কান্দো হাও হাও—
উঠে বৰ খং
মাটিত বাগৰি ফুৰোঁ
খং খাই জাঁপ ধৰোঁ
দিগ্দাৰি পাওঁ
ৰৈ ৰৈ মাজে মাজে চিঞৰ সোধাওঁ।
দেউতাক দেখিলেই
শান্ত-শিষ্ট হৈ
মাৰ পাছফালে গৈ
আঁৰত লুকাওঁ,
মনে মনে ভাবি থাকোঁ
কেতিয়া আকৌ মই
ছবিবোৰ ফালিবলৈ' পাওঁ
দেউতাৰ চকুলৈ জুমি জুমি চাওঁ।

মোৰ দুষ্টালি চাই
মায়ে হ'লে
মনে মনে
বৰ ভালপায়,
চকু গাঁঠি ঘোপা কৰি
মোৰ ফালে চাই
আন ফালে মুখ কৰি
ওঠখন চেপা মাৰি
হাঁহে মিচিকাই ;
দেউতাৰ হ'লে
সেইচব নাই
দুষ্টালি কৰাকেই
দোষ বুলি ধৰি লৈ
চিৰিপ্ চিৰিপ্‌কৈ
দিয়েহি কোবাই।
মাতকৈ দেউতাৰ
বুদ্ধি বৰ কম,
মই কিয় নাচোবাগোঁ
কিয় ধিতিঙালি কৰোঁ
মই কিয় জাঁপ মাৰোঁ
নাই তাৰ গম।
এটা কথা—
দেউতাও বৰ ভাল পিছে,
ভাল ভাল বিস্কুট
মোক আনি দিছে।
ঘনে ঘনে ভোক লগা
দেউতাই বুজে

মায়ে হলে ভোক ভোক
কৰি কৰি ঘূৰি ফুৰিলেও
নুবুজে, নুবুজে।

পেট বেয়া হব বুলি
দেউতাই দিয়াবোৰো
কাঢ়ি লৈ যায়,
ওপৰৰ শিকিয়াত তুলি থয়
কোনোমতে ঢুকিকে নাপায়।

তাঁত-বাতি কৰিবলৈ'
মা যাওঁতেই
মুঢ়াকেটা জোৰা দি দি
আধা পাওঁতেই
লুটি খাই পৰি গৈ
কান্দো ভাও ভাও,
মা আহি পালেহিয়ে
দেউতাৰ ওচৰলৈ'
লৰোঁ কাও কাও।

দেউতাক নেদেখি
আগফালে ৰওঁগৈ
পদূলিমূৰত
বাহিৰলৈ' আহিব নোৱাৰি মায়ে
দাঁত-মূৰ কামোৰে খঙত।

মাৰ পৰা সাৰোঁ
তিনি জাঁপ মাৰোঁ।

দেউতাই মোকে দিয়া
ময়ে যদি বিস্কুট খাওঁ,

মায়ে আক' মাজতেই
দিগ্‌দাৰি কৰি কৰি
কয় বোলে কোবাওঁ কোবাওঁ,
ইনো কেনে অদভুত
বুজিকৈ নাপাওঁ।

মাৰ কেঞাআঙুলিত
মোৰ হেনো ওপজা-বছৰ,
বগাই বগাই হেনো
পাৰ হ'ল ছটা আঁক
আঙুলি পাবৰ।

আৰু বোলে নচলিব
ঘচৰমচৰ,
পঢ়াবলে' আনি দিব
এটা হেনো
মষ্ট মাষ্টৰ।

বাতিপুৱা দুপৰীয়া
পঢ়াই পঢ়াই মোক
লিখাব আখৰ
তুৰিমুৰি কৰিলেই মাৰিব থাপৰ।

পহিলা তাৰিখ
আজি নতুন মাহৰ,
সন্ধিয়া বেলিকা বোলে
ওলাবহি ভীম মাষ্টৰ।

দিনটো ভাবি ভাবি
গুণি আছোঁ মই
ভীমটোনো কেনেকুৱা মাষ্টৰ হয়,

লৰাবোৰ কোবাবলে'
কি ভাল পায়,
তাৰ পৰা সাৰিবৰ
কিনো উপায়!
গধূলি পৰত মোক লিখাব আখৰ
তুৰিমুৰি কৰিলেই মাৰিব থাপৰ।
আজিহে আজি
মণ্ড-মাহৰ গাজি!

'বাঁহী'ৰ কুঁহিপাত
আৰু 'অসমীয়া'ৰ
অকমানিৰ চ'ৰাত প্ৰকাশিত

অক'মানি ছোৱালী

মই
কুনিমুনি
অকমানি ছোৱালী
ফুটুকুটুকী মই
টুক্‌টুক্‌কৈ ফুৰোঁ
খেদি খেদি পখিলী
ধূলিৰে ধেমালি মোৰ
অকমানি ছোৱালী।
দেউতাৰ পদূলিত
ফুল সৰে শেৱালি
মই ফুৰোঁ বুটলি,
একোঁচ দুকোঁচ কৈ
তিনিকোঁচ পাঁচকোঁচ
আনো যে তুলি।
আইতাৰ থাপনাত
ফুলৰ শৰাই পাতি
চাকি দিওঁ গধূলি,
সেৱা কৰি
ৰৈ থাকোঁ
লাড়ুৱা গোসাঁইটিয়ে
লাড়ু এটা
মোকো আনি
খাবলৈ দিবহি বুলি।

এশৰাই ফুল দিওঁ
থাপনাত চাকি দিওঁ আশাপালি
নিতে নিতে গধূলি
মই যে অকমানি ছোৱালী।

বগীতৰা বকুলে
ডুবৰিৰ নিয়ৰেৰে
মৰমৰ কথা পাতে
উৰুলিজোলোকা দি
হাঁহে সোণ ৰ'দালি,

কুক্-ভা বুলি মই
সিহঁতৰ ভাগি দিওঁ
মই বুজ নোপোৱা
অমাতৰ কাকলি।

বগীতৰা বকুলীক
লৈ আহোঁ ঘৰলৈ
গোন্ধৰ হাঁচটিখন
কৰি দিয়ে মুকলি
মোৰে স'তে খেলি খেলি।

অক'মানি ছোৱালী—
খং হ'লে নাই মোৰ
ৰং হ'লে আছে,
নাকান্দো নহয় মই
ঠেহ পাতোঁ পাছে।
হাহোঁ, মাতোঁ, গান গাওঁ
সপোনত দেখা পাওঁ
কুনিমুনি বগা হাতীপোৱালি;

মোৰ বানবাটিটোৰ
গাখীৰ সোপাকে খাই
গোৰ মাৰি ভাঙি দিয়ে
গাখীৰৰ টেকেলি,
শুৱেৰে মেৰাই আনি
কোঁচ ভৰি দিয়ে মোক,
ক'ৰবাৰ ফুলবোৰ সোণালী-ৰূপালী
লোথোক্ লোথোক্ নাচে বগা হাতীপোৱালি।
আহ্ অ', আহ্ অ'
ৰঙা চৰাই!
কুতুলুক্ কুতুলুক্
গান গাই গাই
আহ্ অ'
আহ্ অ' ৰঙা চৰাই।
ৰঙাজবাৰ আমি
মউজোল খাম,
পুতলাৰ নাচবাগ
তোক দেখুৱাম।
মোৰে স'তে হাঁহিবি
মোৰে স'তে নাচিবি
মোৰখন কাঁহীতে
ভাত দিম, দুধ দিম
খুটুক্ খুটুক্কৈ
খুটি খাবি।
অ' বুলবুলি!
নেজ নচুৱাই নাচ
কুতুলুক্ কুতুলুক্ বুলি।

মাজনীয়ে মোক
আনেগে’ ধৰি
সাতোটা বাজিল বুলি
দেখুৱাই খৰি,
পঢ়াবলে’ বহুৱায়—
অকলে পুতলাবোৰ
আমনজিমনকৈ
থাকে পৰি পৰি ;
‘ক’টোৰ শুৰদাল
দেখি মোৰ লাগে ভাল,
পুতলা হাতীটোলে’
মনত পৰিলে মোৰ
মায়ে আক’ জোকাবে এচাৰি।

‘ঙ’টো দেখিলে মই
চকুৰ আগেদি মোৰ
বেংটোৱে মাৰে বৰ জঁাপ ;

দন্তীয়া স দেখি
গোটেই আখৰবোৰ
লাগে যেন
এটা ঢোৰাসাপ,
মোক যেন
মেৰিয়াই ধৰে
পুতলাৰ ওচৰলে’
যাবলৈ নিদিয়ে।